

SKOLEMATERIALE | **FUCKING ÅMÅL**

SKOLEMATERIALE |

**TEATER
VESTVOLDEN**
HVIDOVRE

**HILS
DIN
MOR**

KOMPOSITION

KREDIT	2
INTRODUKTION	3
TIL LÆREREN	4
FUCKING ÅMÅL HANDLING	5
“LESBISK? SKAL MAN SÅ INDLÆGGES?” - SEKSUALITET OG IDENTITET	6
OUTSIDEREN - OM AT VÆRE I CLINCH MED NORMALITETEN	8
FORESTILLINGSANALYSE	9
PRAKTISKE OPLYSNINGER	10

Kredit

Medvirkende

Mia Lerdam
Christine Sønderis
René Benjamin Hansen

Instruktør

Mia Lipschitz

Scenograf

Katrine Gjerding

Dramatiker

Julie Maj Jakobsen

Lyddesigner

Jes Theede

Teknisk chef

Gert Christoffersen

Teknisk afvikling

Lya Lundsager

Stemmer

Christina Beck

Rekvisitør

Josephine Lott

Syerske

Trine Walther

Producent

Jesper Frølund Hansen
(HILS DiN MOR) og
Stephan Pollner
(Teater Vestvolden)

Teaterforlag

Nordiska ApS – København

INTRODUKTION

Da filmen kom i 1998 rykkede den ved tabuer og fordomme omkring det at være ung, men de emner, som har været med til at gøre filmen både berømt og berygtet, spiller fortsat en afgørende rolle for rigtig mange unge i dag. For hvordan lærer man at turde stå ved, hvem man er? Og hvordan overkommer man at være anderledes ude i de mindre samfund?

På Teater Vestvolden har man siden 2012 kunnet opleve ungdomsforestillinger, som har haft deres udspring i allerede kendte bog- og filmtitler. Det er selvfølgelig altid med den gode historie og de vigtige emner for øje, men også med en vis portion ydmyghed, man kaster sig over allerede elskede og kendte værker og sætter dem på scenen. Derfor har vi også denne gang hyret et stærkt hold og sammen med HiLS DiN MOR bestræbt os på at skabe vores version af Fucking Åmål.

HiLS DiN MOR laver egenproduktioner i form af mindre LGBT-projektforestillinger målrettet unge, der skal være med til at udviske nogle af de fordomme, der fortsat findes derude, og som kan gøre det svært at springe ud som homoseksuel. Vi er meget glade for, at Teater Vestvolden var med på vores idé og ville indgå et samarbejde om at lave Fucking Åmål på scenen. Vi glæder os til at tage på turné rundt i hele landet for at fortælle historien om Åmål og møde de unge.

Rigtig god fornøjelse

Teater Vestvolden og HiLS DiN MOR

Undervisningsmaterialet er baseret på materiale udarbejdet af Liselotte Michelsen fra Film Centralen, filmcentralen.dk, og indeholder forskellige emner og temaer, der bliver behandlet i forestillingen, og som kan fungere som oplæg til diskussion i klassen.

“Fucking Åmål” er oplagt at anvende i dansk- eller sundheds-, seksualundervisning og familiekundskab og kan bruges som led i tværfagligt arbejde omkring moderne skandinavisk kultur eller i temaarbejde med emner som minoriteter, mobning, ungdomskultur eller seksualitet og identitet. Materialet kan f.eks. benyttes i fagene dansk, historie, samfundsfag, drama og film, og som leder i uddannelsesvejledningen. Fordybelsen i baggrunde, nye perspektiver og sammenhænge er med til at øge forståelsen af forestillingen og på den måde også selve oplevelsen.

TIL LÆREREN

To teenagere, sprængfyldt af længsel – mod noget og væk fra noget. 16-årige Agnes er stærkt tiltrukket af Elin – som for sin del er desperat for at komme ud af provinshullet Åmål med al dets snævertsynthed, sladder og småborgerlighed.

Hver især befinder de to piger sig i en uudholdelig situation. Agnes er blandt skolens outsiders – hun er tilflytter, skriver dagbog, og snart ved alle, at hun er lesbisk. Klikken af stride tøser mobber hende, og hendes hemmelige forelskelse i den populære Elin virker håbløs. Hvad Agnes – og Elin – i begyndelsen af forestillingen ikke ved er, at Agnes ufrivilligt repræsenterer noget af det, Elin drømmer om. Agnes er anderledes – hun kan ikke skjule det. Elin føler sig også anderledes, eller vil i hvert fald gerne være det. Men tør hun leve det ud? For det kræver mod at stå op imod normaliteten og følge sit hjerte. Meget mod, ikke mindst når man står over for en massiv mur af fordomme og uskrevne regler for, hvornår man er accepteret, og hvornår man er et udsbud.

Det er klaustrofobisk at være ung og anderledes i "Fucking Åmål". Forestillingen beskæftiger sig med evigt aktuelle, almenmenneskelige konflikter, blandt andet kærligheden og det at være anderledes – og turde stå ved det. Byen Åmål repræsenterer et traditionelt værdisæt, der ikke levner plads til dem, som tænker og opfører sig "forkert". Forestillingen er en studie i gruppedynamik i den forstand, at den viser, hvordan gruppen styres med det vedtagne normalitetsbegreb – hvor meningsløst det end i bund og grund er.

"Fucking Åmål" er et psykologisk portræt af en håndfuld mennesketyper, som er ved at træde i karakter. Agnes, som bare er anderledes og ikke har noget andet valg end at finde styrke til at vedstå det. Elin, som udadtil kan virke oprørsk og fandenivoldsk, men som indvendig er stærkt splittet. På den ene side synes hun, gruppens normalitetsbegreb og livsværdier virker tomme og tåbelige, men på den anden side er hun angst for at miste gruppens accept og trygheden i fællesskabet. Elin må vælge enten at følge sin oprørstrang og kaste sig ud i usikkerheden eller gå på kompromis med sig selv og følge normalitetens slagtevej. Ligesom hendes søster Jessica, der ikke stiller spørgsmål

ved værdierne, og fx er kæreste med Markus, fordi: "Vi hører sammen, sådan er det bare."

Filmen "Fucking Åmål" (1998), som forestillingen er dramatiseret ud fra, er skrevet og instrueret af Lukas Moodysson (f. 1969), der siden hen har lavet "Tillsammans" (2000), en komedie om et hippiekollektiv, og "Lilja 4-ever" (2002), en tragisk og rå fortælling om en ung russisk pige, der rejser til Sverige. Alle Moodyssons film er blevet vel modtaget af såvel kritikere som publikum, og "Fucking Åmål" vandt 4 Gullbagger – den svenske filmpris, der svarer til en Bodil – for bedste manuskript, bedste instruktion, bedste film og bedste kvindelige hovedrolle.

Temamæssigt har "Fucking Åmål" mange lighedstræk med Nils Malmros' danske film "Kundskabens Træ" (1981). Selvom der er næsten 20 år imellem de to film, minder deres skildringer af den første kærlighed og forholdet mellem individet og gruppen i bemærkelsesværdig grad om hinanden. Skønt der er en anden form for robust livskraft og skæv humor i "Fucking Åmål" end i den mere sværmeriske og melankolske "Kundskabens Træ", vil de fleste tilskuere givetvis opleve, at de to historier vækker mange af de samme følelser. Af andre danske film, der er i familie med "Fucking Åmål", kan man nævne "Det forsømte forår" (1993) af Peter Schrøder, "Drengene fra Sankt Petri" (1991) af Søren Kragh-Jacobsen (1983), "Tro, håb og kærlighed" (1984) af Bille August.

Af udenlandske film, som tematisk set er i familie med "Fucking Åmål", kunne man nævne Peter Jacksons "Engel min engel" (Heavenly Creatures, 1994) og "Mit smukke vaskeri" (My Beautiful Laundrette, 1985). Alle handler om stærke venskaber – for den førstes vedkommende stærkere end selve døden, og hvad angår sidstnævnte stærkere end fordomme og racisme. I begge fortællinger har venskaberne et homoseksuelt præg. Derudover er der fire sæsoner af den norske ungdomsserie "SKAM" som kom i 2015. Serien beskriver også disse tematikker rigtigt godt gennem fire historier med et nyt hovedtema i hver sæson.

God arbejdslyst!

FUCKING ÅMÅL – HANDLING

Agnes er tilflytter til den svenske flække Åmål. Da hun fylder 16 år, står der tre ting på hendes hemmelige ønskeseddel. At hun slipper for at følge sin mors plan om, at hun skal holde fest for de venner, hun ikke har. At Elin fra skolen skal se på hende. Og blive forelsket i hende. For Agnes er vild med Elin.

Det er der andre, som også er. Den generte Johan drømmer ligeledes om Elin, mens Elin selv drømmer om helt andre ting. At blive fotomodel, filmstjerne eller psykolog. At møde en italiener. At komme langt væk fra røvsyge, ucheckede, fucking Åmål. Elin er ved at kvæles af kedsomhed og byens småborgerlighed.

Agnes slipper ikke for at holde fødselsdag. På skolen bliver hun mobbet, og det er kun hendes sidekammerat Viktoria, der sidder i kørestol, som dukker op til festen. I frustration raser Agnes mod både forældrene og Viktoria, der såret tager hjem.

Elin og hendes søster Jessica har fået stuearrest af deres mor. Men Elin må foretage sig noget og overtaler Jessica til at tage over til Agnes. Jessica fortæller sladder om, at Agnes er lesbisk, og søstrene indgår et væddemål. Elin får en 20'er for at kysse Agnes oppe på hendes værelse – hvorefter søstrene stikker af og efterlader en dybt såret og ulykkelig Agnes. Jessica trækker Elin med til Christians fest, hvor de drikker sig fulde, og Johan gør et kikset forsøg på at lægge an på Elin. Imens gør Agnes et mislykket forsøg på at spise piller og begå selvmord. Elin får dårlig samvittighed, skrider fra festen og går hen til Agnes. Elin undskylder og giver udtryk for, at hun synes, det er sejt, at Agnes er lesbisk. Elin vil have Agnes med hen til festen, men på halvvejen ombestemmer Agnes sig, og i stedet får de den idé at tomle til Stockholm. De bliver samlet op af en bil, men da de kysser hinanden lidenskabeligt på bagsædet, smider føreren dem ud af bilen. Inden de går hjem hver til sit, lover Elin at ringe næste dag. Men det gør hun ikke.

Jessica har fået færden af, at Elin er forelsket og udfritter hende om hvem. De havner i slagsmål, da Jessica tror, det er hendes kæreste Markus. Elin ender med at lyve og sige, at det er Johan. Samme aften nede foran kiosken kysser Elin og Johan.

Imidlertid er Agnes rasende og fortvivlet over, at Elin ignorerer hende på skolen og smækker telefonen på, når hun ringer. Og selvom Agnes' far prøver at trøste hende, hjælper det ikke stort. Efter et par dage konfronteres Elin af Agnes på skolen, men Agnes bliver bare ignoreret. Rygtet om, at hun er lesbisk og forelsket i Elin, spredes. Agnes' mor hører også rygtet og læser, til Agnes store vrede, hendes dagbog.

Elin er fortsat kæreste med Johan og har, for første gang, sex med ham. Men Elin er ikke glad – snarere ligeglad. Og en aften, da hun sammen med Johan, der hele tiden er begravet i sin mobiltelefon, bliver alting for meget, og hun slår op med ham.

Over på skolen trækker Elin Agnes med ind på et toilet og bekender, at hun er forelsket i Agnes, hvis mistro og vrede vender til lykke. Men uden for toilettet er der sammenstimlen – alle vil vide, hvad det er for en fyr, Elin er på toilettet med. Til slut tager Elin mod til sig, åbner døren og præsenterer – til alles måben – Agnes som sin nye kæreste, hvorefter de går ud, hånd i hånd.

FUCKING ÅMÅL

“LESBISK? SKAL MAN SÅ INDLÆGGES?” - SEKSUALITET OG IDENTITET

Det er ikke alene den første kærlighed, det første kys og den seksuelle debut, de to hovedpersoner i “Fuck-ing Åmål” står overfor. De skal også til at erkende og acceptere, at de tilhører en seksuel minoritet. Ligesom de inden længe skal konfrontere deres omgivelser – familien og resten af det heteroseksuelle Åmål – med, at der lige er en detalje ved dem, der ikke er helt som forventet.

Selvom forestillingen handler om to lesbiske piger – eller muligvis en lesbisk (Agnes) og en biseksuel (Elin) – fremstår “Fuck-ing Åmål” ikke som noget, man ville kalde “et homoseksuelt drama”. Det er ikke selve det, at Agnes er lesbisk, som er det centrale, men det at hun er anderledes. Hun kunne i princippet lige så godt have tilhørt en anden minoritet – en etnisk eller religiøs minoritet, hun kunne have været handikappet, som sin sidekammerat, have alkoholiserede forældre eller være børnehjemsbarn osv. – der er utallige muligheder for at stikke ud fra normalitetens snævre rammer i Åmål.

Ens seksuelle tilhørsforhold er naturligvis en vigtig del af ens identitet. Tilhører man en minoritet, kan man vælge at skjule det (hemmelig identitet) eller – helt modsat – gøre det til sin mærkesag (primær identitet), som man fx ser under det årlige Gay Pride optog, der er en blanding af protestmarch og festligt optog arrangeret af grupper af bøsser og lesbiske. Gay Pride blev afholdt første gang i New York, Los Angeles og Chicago i 1970 for at fejre et oprør, der foregik på homobaren Stonewall Inn i New York i 1969, hvor de homoseksuelle sagde fra overfor politiet, der kom for at rydde stedet. Siden er det blevet en årlig tilbagevendende begivenhed i mange storbyer verden over.

Men man kan også vælge midelvejen – hvor man er, hvad man er, og står ved det uden selv at betragte det som sin “primære identitet”, men snarere som en del af ens identitet. For ens identitet eller syn på sig selv – herunder ens forestilling om, hvordan andre ser en – bestemmes jo også af mange andre elementer – såsom familierelationer, studieretning, arbejdssituation, fritidsinteresser, udseende, musiksmag osv.

Når Elin siger, til først Jessica og senere Agnes, at “det er sejt at være lesbisk – det vil jeg også være,” flirter hun med at gøre seksualiteten til sin primære identitet. Det er derfor også interessant at fortælle historier i hybridformater.

SPØRGSMÅL

Diskuter i klassen eller grupper og fremlæg jeres konklusioner for klassen:

Hvorfor siger Elin, at det er “sejt”?

Hvorfor har hun alligevel så svært ved at træde ud af “skabet” (toilettet), når det kommer til stykket?

Hvorfor vælger Elin at blive kæreste med Johan, når hun faktisk drømmer om Agnes?

Er Elin virkelig forelsket i Agnes, eller “leger” hun bare lesbisk, fordi det er en måde at være anti-Åmålsk på og gøre oprør?

Begrund din mening med replikker og situationer i forestillingen. Forestil dig, hvordan det vil påvirke Elins position som en af skolens populære piger, at hun erklærer, at hun er lesbisk. Vil hun blive en outsider? Eller vil det derimod blive lidt “smart” at være lesbisk?

OPGAVE

Vælg et af følgende punkter og skriv et A-4 ark i 1. person nutid:

- 1) Forestil dig, hvilke tanker der går gennem morens hoved, da hun har talt med lillebroren og går op på Agnes' værelse og læser hendes dagbog.
- 2) Forestil dig, hvilke tanker der går gennem Jessicas hoved, når hun ser toiletdøren gå op og hører Elin – med Agnes i hånden – sige: “Her er jeg, og her er min nye kæreste.”
- 3) Forestil dig, hvilke tanker der går gennem Viktorias hoved, når hun finder ud af, at Agnes og Elin er blevet kærestere.

FUCKING ÅMÅL

Den italienske professor i sociologi Francesco Alberoni har skrevet en interessant og provokerende bog "Forelskelse og kærlighed" (1981) om, hvad forelskelse er, og hvorfor vi bliver forelskede. En af hans centrale pointer er, at forelskelse udspringer af en underskuds-situation: når man forelsker sig i en anden person, handler det i virkeligheden om, at man ønsker at ændre sig selv og sit eget liv. Man vil besidde de kvaliteter og egenskaber, man mener at se, den anden har.

Alberoni skriver blandt andet:

"Hvad er forelskelse? Forelskelse er den indledende fase – udbrudsstadiet – af en omvæltning, en kollektiv bevægelse bestående af to personer. Man forelsker sig ikke, hvis man er bare nogenlunde tilfreds med sig selv og sin tilværelse. Forelskelse udspringer af en depressiv overbelastning, som igen skyldes manglende mulighed for at finde noget af værdi i den daglige tilværelse."

SPØRGSMÅL

Diskuter i grupper, om Alberonis definition af forelskelse passer på Agnes' og Elins situation:

Hvad ser de i hinanden – hvad tror du, de synes, den anden har, som de selv mangler? Tror du, at de betragter hinanden som "billet" til en ny tilværelse? Og tror du, at de reelt kommer til at opleve, at de får en ny tilværelse med hinandens "hjælp"?

Hvad mener du om Alberonis udsagn? Har han ret eller tager han helt fejl – og hvorfor? Diskuter ud fra hans udsagn (i plenum eller som en skriftlig opgave) med udgangspunkt i spørgsmålet: Hvad er forelskelse, og hvorfor forelsker vi os?

Skriv hvordan det føles, når man er forelsket – både fysisk (hjerterbanken, klodsethed når man er i nærheden af den udkærne osv.) og mentalt (koncentrationsbesvær, man dagdrømmer om den anden osv.). Skriv en kortprosatext, et digt eller en musiktekt om at være forelsket.

FUCKING ÅMÅL

OUTSIDEREN - OM AT VÆRE I CLINCH MED NORMALITETEN

Outsideren er en populær figur i fiktionen. Han/hun er en ener, der enten ved eget valg eller tvunget står uden for "det almindelige" og derved sætter "normalen" i perspektiv. Ved at fortælle en historie igennem en outsider kan en instruktør eller forfatter sætte fokus på og stille spørgsmål ved alt det, vi har vænnet os til.

I virkelighedens verden er der sjældent så megen dramatik omkring outsiders – hvad enten de er enkeltpersoner eller grupper, oprørere eller stille nørdere. Kendetegnende for en del af virkelighedens outsiders er, at de gør det til en dyd at være outsider og stå i kontrast til "det gængse", fx BZ'erne og punkerne i 1980'erne, de autonome i 1990'erne og queer bevægelsen i 2000'erne.

SPØRGSMÅL

Skriv eksemplerne på tavlen.

Diskuter i klassen, hvordan situationerne opfattes af den "almindelige" og af outsideren. I slutningen af "Fucking Åmål" går to outsiders af med "sejren" – Elin og Agnes springer ud og træder i karakter og er de stærke. Forestil dig nu en slutning, hvor Åmål-normaliteten går af med sejren. Hvordan skulle de sidste scener i forestillingen så være?

Diskuter følgende spørgsmål i grupper og fremlæg jeres konklusioner for klassen:

Hvornår er man bare kikset og udenfor, og hvornår er man speciel på en smart eller sej måde?

Hvad adskiller de to ting?

Er den første mere outsider end den anden og hvorfor? Hvad skal den kiksede outsider gøre for at blive en sej outsider?

Synes I, at det er i orden at Agnes bliver mobbet fordi hun er lesbisk?

Hvem virker umiddelbart mest sej, Elin eller Agnes – og hvorfor?

Hvem synes du er mest sej, når det kommer til stykket, og man lærer dem at kende – og hvorfor?

I "Fucking Åmål" er Viktoria (pigen i kørestolen) også en outsider, som ender som den store taber – hun tog nogle afgørende forkerte valg undervejs. Diskuter hvorfor hun er en outsider, og hvad det er, hun stræber efter – hvad er hendes mål? Forklar, hvad det er, hun gør forkert, siden hun ikke når målet.

FORESTILLINGSANALYSE

Første indtryk af forestillingen

- Hvad havde du forventet?
- Hvordan reagerede du?
- Hvordan reagerede det øvrige publikum?
- Hvad var det bedste øjeblik?
- Hvilke scener kunne du bedst lide?
- Hvilke billeder fra forestillingen kan du stadig huske?

Forestillingens tematiske sammenhænge

Handling:

- Hvad handler forestillingen om?

Plot:

- Hvad er historiens plot/konflikt?

Tematikker:

- Hvilke temaer bliver belyst i forestillingen?
- Beskrivelse af forestillingen

Genre:

- Hvordan kan spillestilen karakteriseres? (naturalistisk skuespil, cirkusagtig, mimisk, ballet, pantomime, dansepræget/kropsligt)
- Hvordan foregik rolleskiftene?
- Hvordan spillede de i forhold til hinanden?
- Hvordan var deres kropssprog, stemmebrug, gestik (arm- og håndbevægelser) og mimik (ansigtsbevægelser)?
- Hvilke skuespillere synes du var gode? Hvorfor?

Scenografi:

- Hvordan ser scenografien ud?
- Hvordan ser scenen ud?
- Hvordan er rummet indrettet? (farver, materialer, ting på scenen, kostumer).
- Hvorfor tror du, at scenografen har valgt at lave scenografien lige præcis sådan?
- Hvad vil han gerne vise?

Lys:

- Hvordan ser lyset ud? Hvordan bruges lyset?
- Hvilke forskellige stemninger er lyset med til at skabe?

Lyd:

- Hvilke lyde er der brugt i forestillingen? (tale, musik, effektlyde etc.).
- Hvilken stemning er lydene med til at skabe?

Forestillingens samfundsrelevans

Perspektivering:

- Hvordan kan forestillingen spejles i forhold til det samfund, vi lever i?

Nødvendighed:

- Hvorfor tror du, at Teater Vestvolden og HiLS DiN MOR har valgt at lave forestillingen?

Budskab:

- Hvad fik forestillingen dig til at tænke over?
- Hvilken mening/budskab får du ud af forestillingen?

